

OPSTELLEN

OVER

DE

CHRISTELIJKE
OPVOEDING

B. Florijn

Opstellen

over

De Christelijke Opvoeding

naar aanleiding van onderwerpen uit
de Christelijke opvoedkunde, de Ontwikkelingspsychologie,
de Orthopaedagogiek en de Psychologie

door

B. Florijn

Staphorst
Uitgeverij ADOS
Anno Domini MCMXCIV

Ten Geleide

Deze opstellen over de Christelijke opvoeding zijn ontstaan naar aanleiding van lezingen te Leersum en Staphorst, enige jaren geleden gehouden.

Ze zijn uitgesproken voor onderwijzers, ouders, schoolbesturen en allen die zich enigszins voor deze stof interesseerden.

De opstellen handelen over de opvoeding van onze kinderen en de levensgang van de mens.

Ze zijn uitgewerkt omdat verscheidenen, die de lezingen bezocht hadden, aan mij vroegen ze voor wat breder publiek klaar te maken. Ten dele zijn deze opstellen een woordelijke neerslag van het gesprokene, ten dele zijn ze wat omgewerkt.

Moge de Heere er Zijn zegen over gebieden. Dat zou meer zijn dan de schrijver zou durven hopen.

Driebergen-Rijsenburg, september 1994

B. Florijn

I

De Christelijke opvoeding

De Christelijke opvoeding. Misschien zouden we beter kunnen spreken van de Bijbelse opvoeding. Als we daar nu iets over willen zeggen, dan moeten we er wel van doordrongen zijn, dat we met een ontzaglijk werk bezig zijn. Wat een woorden gebruiken we niet! En wat zijn die woorden door ons uitgesleten. We gebruiken ze zo gemakkelijk: Bijbel, Christelijk, enzovoort. Maar als we er enigszins over na zouden denken, of beter: als we bij die woorden gebracht zouden mogen worden, dan zouden we beseffen, dat voor die woorden, voor die ontzaglijke zaken, het bloed van Gods Zoon moest vloeien. Wat zouden we voorzichtig worden in onze uitdrukkingen.

De Bijbelse opvoeding spreekt over het werk van een Drieëinig God. En weer moeten we vervuld worden met een eerbied, die wij niet uit ons zelf kunnen halen; vervuld worden met een geschonken eerbied; een voor ons verworven eerbied. Het werk van een Drieëinig God. De Heilige Schrift - waarmede we volgens die wonderlijke Schotse leraar Samuël Rutherford slechts wat spelen met de buitenkant, slechts bezig zijn in de marge - de Heilige Schrift spreekt van een Drieëinig God en over Zijn werk. Als wij dat ontzaglijk werk der Genade zouden mogen leren kennen, dan gaat het altijd over het werk van een Drieëinig God. En als wij het wonder der Bijbelse opvoeding zouden mogen leren kennen, dan zal ook dat het werk zijn van een Drieëinig God. Als u de Schrift zou mogen lezen, dan zou u zien, altijd, dat de Vader de Zoon eert en de Zoon de Vader. En Zij eren de Heilige Geest en de Heilige Geest eert de Vader en de Zoon.

De Bijbelse
opvoeding: het
werk van een
Drieëinig God

Joh. 8:50, 54
Joh. 8:49b
Joh. 16:14

Het wezen van de Christelijke opvoeding

Een zaak van woorden?

Ps. 42:9
Ps. 119:55, 62

Is die Bijbelse opvoeding, die Christelijke opvoeding, nu een zaak van woorden? Natuurlijk niet, zegt u. Natuurlijk niet. Is dat zo natuurlijk? Laat ik u eens een geschiedenis vertellen. Een bekende geschiedenis. Een verhaal van Wilhelmus à Brakel. Wilhelmus à Brakel, de zoon van de Godzalige Theodorus à Brakel. Theodorus à Brakel, die gebeden schreef voor de morgen, voor de middag, voor de avond en voor de nacht. Voor de nacht, gedachtig aan de woorden van de man naar Gods hart, koning David, die de Heere loofde in de nacht. Toen Wilhelmus drie jaar was, mocht hij mee naar de kerk, waar zijn vader het Woord des Heeren verkondigde. Het was op het Kerstfeest. Toen hij uit de kerk kwam, zei dat kind tot zijn moeder: "Moeder, wanneer zal het nu weer Kerstfeest zijn?" Alsof het zeggen wilde: "Dan hoor ik misschien nog een keer de Wonderen des Allerhoogsten uitjubelen." "Wanneer zal het nu weer Kerstfeest zijn, moeder?" Weet u wat toen die moeder tot haar kind, tot Wilhelmus, zei? Dit: "Mijn kind, wat zul jij te verantwoorden hebben, als jij de Heere niet zult vrezen." Wat zul jij - alsof ze zeggen wilde, juist jij - te verantwoorden hebben als jij de Heere niet zult vrezen. Juist jij, omdat je zoveel gehoord hebt, omdat je zoveel gezien hebt; omdat je zó dicht geweest bent, bij dat ontzaglijk wonder van vrije genade.

Nu mag ik mijzelf wel eens afvragen, en dat mag u ook wel doen: hebben wij wel ooit met onze kinderen gesproken. Met onze kinderen, die niet kennen de wonderdaden des Heeren. Hoe vaak hebben wij ze vermaand, opgewekt, er bij hen op aangedrongen met alles wat in ons is, om de Heere te vrezen? Hoe vaak hebben wij met hen het Aangezicht des Heeren gezocht, met hen om ontferming gesmeekt? Met onze kinderen, die misschien enige overtuiging kennen. (Enige lichte overtuiging, zegt ds. Theodorus van der Groe). Onze kinderen die misschien - en het zou zo'n onuitsprekelijk wonder zijn als wij ons daarin niet vergisten en als onze kinderen zich daarin niet vergisten - die misschien gezien hebben, móchten zien, in Wien de redding is. En dat niet verstandelijk, niet beschouwenderwijze, maar als een ontzaglijk gebeuren. Wat zouden wij, u en ik, juist met deze kinderen, onder een wonderlijke ontzetting handelen; onder het licht der eeuwigheid. Juist met hen, die misschien enigszins dat pad betreden mochten. Konden wij wel eens

ooit zo met hen spreken. Wat zal dat dan voorzichtig gebeurd zijn. Als u dat gedaan hebt, wézenlijk, dan zal uw mond wel geopend geworden zijn. Dat gaat wel vanzelf, maar toch tevens door een onmogelijkheid. Over de intiemste dingen spreekt men niet zo gemakkelijk.

Eens zei een predikant tot mij, toen ik ook zoiets zei: "Maar ik bespreek álles met mijn vrouw." Ik denk, dat hij geen wezenlijk geheim kende. Als wij dan met onze kinderen zouden mogen spreken, wordt dat spreken bezet met een wonderlijke schuchterheid, maar soms ook met een zekere vanzelfsheid. Dan spreken we toch enigermate onder het licht der eeuwigheid. Ik geloof niet dat het vaak bij ons voorkomt. Maar, ook als dat er niet bij is, blijft de plicht er met onze kinderen over te spreken. Doch ons spreken kent dan niet wat Daniël zegt: "Och Heere, Gij grote en verschrikkelijke God." Zou Christelijke opvoeding dan geen zaak van woorden zijn?

Dan. 9:4

"Ja", zegt u, "maar het is toch niet het voornaamste. De Christelijke opvoeding is toch een zaak van daden, van voorgaan. Zij is toch niet alleen en niet zozeer een zaak van woorden, maar meer een zaak van daden." Dat valt moeilijk te zeggen. Wie van ons weet, wat de Heere gebruiken wil? Opnieuw vertel ik een geschiedenis. Van dezelfde Wilhelmus à Brakel. Het is uit de tijd toen zijn vader in Friesland stond. Als Wilhelmus dan naar de hogeschool in Franeker ging, bracht zijn vader hem een eindweegs. Halverwege de weg van hun huis naar Franeker stond een boom. Bij die boom nam dan zijn vader afscheid. Dan knielden ze samen neer en Theodorus à Brakel zocht daar het Aangezicht des Heeren voor zijn zoon. Wilhelmus à Brakel schrijft later: "Ik ben het nooit vergeten, ik ben het nooit vergeten, dat mijn vader daar het Aangezicht des Heeren zocht en Zijn zegen afsmeekte over mijn leven, over mijn studie." Daar zal het eeuwigheid geweest zijn. Eeuwigheid in aanschouwing en in enige doorleving. Wij kunnen die zaken niet meer zeggen. Ze zijn uit ons gezicht verdwenen. Wij kennen die uiterste ontzetting niet meer. Niet in de beleving, niet in de verwoording. Wij handelen met onze kinderen alsof er geen eeuwigheid is.

Een zaak van daden?

Misschien zegt u: "Ik kan daarover niet spreken. Ik durf dat niet." Maar wilt u er wel om denken: het heeft met kunnen niets te

Ps. 146:5
Luk. 1:64

maken. Het heeft ook met durven niets te maken. Als Gods Woord, Góds Woord voor ons mag worden, dan opent de Heere de ogen der blinden. Dan maakt hij de tong los. Dan is men geen meester van zichzelf. En ook al kunt u het niet en durft u het niet, het ontslaat u van geen enkele plicht. Als wij het gewicht van de dingen der eeuwigheid gevoelden, dan zou het ook nog kunnen zijn, dat ons zwijgen vervuld was van een ontzettende ernst. Dan zouden onze kinderen dat ook wel merken. Dan zou ons zwijgen in zekere zin een spreken zijn.

Ex. 20:19
Ex. 33:20

Maar het leven is ons geen ontzetting. Ons leven zonder de Heere is ons geen verschrikking. Het is ons léven. In ons hart spotten we met God. We zijn vol van de wereld. We zouden niet anders kunnen leven. We zouden niet anders willen leven. We zouden moeten sterven als dat niet zo is. Wie de Heere gezien heeft moet sterven. Ons leven zonder de Heere is ons geen verschrikking. We laten zelfs de Christelijke vormen los. En áls we ze nog hantieren, dan vervult ons dat met trots. We beroemen ons op een lege schil. Misschien schreeuwen onze kinderen er wel om, of ze eens wáárheid in ons hart mogen aanschouwen, of ze één keer mogen ervaren, dat onze godsdienst geen spel is. Iemand zei eens: "Het is altijd hetzelfde, altijd hetzelfde." Alsof hij zeggen wilde: "Vader, schréúwt uw hart dan nooit eens tot God? Is er dan geen eeuwigheid, vader?" Of zo als een ander eens zei: "In de Bijbel staat: "Ik doornat mijn bedstede met mijn tranen", maar ik heb nog nooit zo iemand gezien." Wij gaan zelf niet in en wij verhinderen onze kinderen in te gaan.

Ps. 6:7
Luk. 11:52
Luk. 18:16

En als onze kinderen eens een wezenlijke vraag stellen, een vraag die een eeuwigheid doet zien, dan weten we er geen raad mee, dan leren we dat onze kinderen wel af. Juist dfe vragen schuiven we van ons af. We lanceren dooddoeners en stereotiepe gezegden, waardoor wijzelf buiten schot blijven. We laten onze kinderen rustig naar de eeuwigheid gaan. Theodorus à Brakel knielde neer met zijn zoon om des Heeren hulp af te smeken. Wij niet. Als we er over nadenken, dan zou men toch met zijn handen in de lucht grijpen van uiterste ontzetting. Een eeuwigheid. Onze kinderen, die er heen reizen. Onze kinderen, veelal het liefste wat we hebben. En dan zó handelen.

De Christelijke opvoeding: een zaak van *woorden*, maar ook van *daden*. Maar zijn die twee zaken nu het wezenlijke van de Christelijke opvoeding?

Christelijke opvoeding: een zaak van onmogelijkheid. Zou het dat zijn. Zou dát het wezenlijke zijn van de Christelijke opvoeding. We hebben toch uiteindelijk niets in onze handen? En als onze opvoeding eens wat mag gelukken, dan zeggen we toch ook zo vaak dat het onze verdienste niet is.

Een zaak van onmogelijkheid?

Christelijke opvoeding, een zaak van onmogelijkheid. Ik wil u heel kort een geschiedenis uit de Heilige Schrift meedelen. De geschiedenis van een man uit de Heilige Schrift, van wie geen enkele openbare zonde vermeld staat. De geschiedenis van de richter Samuël. Een zeer Godvrezend man. Er staat geschreven in het Woord des Heeren, dat Samuël twee zonen had, Joël en Abia. Er staat bij: "Doch zijn zonen wandelden niet in zijn wegen, maar zij neigden zich tot de gierigheid en namen geschenken en bogen het recht."

1 Sam. 8:3

Samuël, een zeer geliefd kind des Almachtigen Gods. Hij zal toch wel met zijn kinderen *gesproken* hebben. En zijn kinderen zullen zijn Godsvreze toch wel aanschouwd hebben. Ook zijn *daden*, die hij in de kracht des Almachtigen Gods mocht volbrengen. Zij zullen hem wel gekend hebben als een man, die wandelen mocht met de Heere zijn God. En "zijn zonen wandelden niet in zijn wegen." Zij vreesden de Heere niet.

En als we dan het Woord des Heeren verder lezen, dan zien we, dat één van de zonen van Joël, Heman is, de zangmeester bij David. Heman heeft niets gezien van de wegen des Heeren in zijn vader. De opvoeding van een Godzalige mislukt en de opvoeding van een goddeloze gelukt. Dan is Christelijke opvoeding eigenlijk onmogelijk. Denkt u daar eens over na! Enerzijds de totale onmogelijkheid, maar anderzijds de absolute verantwoordelijkheid. Straks willen we er iets over proberen te zeggen. We geloven zeker dat Samuël met zijn zonen *gesproken* heeft. Het kan ook zijn dat de Heere daarna zijn mond gesloten heeft. Ook dat is mogelijk. Misschien heeft hij wel nooit iets kunnen zeggen tegen zijn kinderen. En dan bedoel ik met zeggen niet: de mond openen en dan wat woorden lanceren. Dat niet. Ik bedoel dit: misschien is het hem wel onmogelijk geweest om iets tot zijn zonen te zeggen over de wonderen des Allerhoogsten, omdat de Heere zijn mond sloot. De Heere

sloot toe. Wezenlijk spreken is geen zaak van de mens. Wezenlijk spreken is misschien pas aanvaard na veel strijd. Misschien mag een voorbeeld dit verduidelijken.

Joh. 17:9   Daar was een leraar, een leraar die de Heere vreesde. Hij moest eindigen op huisbezoek bij een oude, zieke man. Een man die godsdienst bezat, maar de Godsvreze miste. Die leraar moest eindigen, maar hij kon het niet. Dan wachtte hij tot de school uitging en een kleinkind van die oude man binnenkwam. En dan eindigde hij, dan probeerde hij te eindigen. Daar was een andere leraar en hij ging naar het ziekenhuis om een vrouw te bezoeken. Hij ging weg zonder een gebed. Men nam het hem zeer kwalijk. Hij verzuchtte: "Heere Jezus, Gij hebt gezegd: "Ik bid niet voor de wereld." Dierbare Heere Jezus, Uw knecht kan het ook niet."

Een zaak van
het Wonder
des Allerhoog-
sten

Toch zou ik liever niet zeggen dat de Christelijke opvoeding een zaak van onmogelijkheid is. Dat is het wel van 's mensenkant. Maar we moeten dat niet te snel zeggen, want dan moet u toch wel al het mogelijke betracht hebben. Eerder moeten we zoiets maar niet zeggen. En dan moeten we met al dat mogelijke wel aan een eind gebracht zijn. Liever dan te spreken van een zaak van onmogelijkheid, zou ik de Christelijke opvoeding een zaak van het wonder des Allerhoogsten Gods willen noemen. Weer wil ik een verhaal vertellen. Het is een verhaal uit de tijd, toen de Kerk in Schotland verdrukt werd en vervolgd. In de tijd tussen 1660 en 1690. De Godzalige leraar John Welsh stierf in Londen. Vaak had hij op de bergen en in de dalen van Schotland met zijn ambtsbroeders John Blackadder en Gabriël Semple het Woord des Allerhoogsten mogen verkondigen. Toen stierf hij. "Under a cloud." Wij zouden zeggen: in het donker. Wel denk ik dat het die duisternis is geweest waarover koning Salomo spreekt: o God, Gij zijt een God Die in de donkerheid woont. John Blackadder moest daarna het Woord bedienen in de velden van Schotland, voor de vervolgte Kerk. Maar hij kon geen woord uitbrengen, overmand door droefenis over het grote verlies, dat de Kerk van Christus op aarde geleden had. Toen trok al het volk dat zich vergaderd had, langs hem heen. Hij gaf een ieder de hand en steeds weer zei hij: "Maar de Fontein is er nog! De Fontein is er nog!" Het was alsof hij zeggen wilde: "Het Licht is er nog! Christus leeft nog! Al zie ik niets van Hem, Híj is er nog. En Hij zal blijven tot aan het einde der wereld." Of wij het

Vergelijk
1 Kon. 8:12

zien of niet zien, daar gaat het niet om. Hij is er. En omdat Hij er is, dáárom is de Christelijke opvoeding mogelijk. Met een mogelijkheid buiten ons zelf. Nergens kunnen wij ons achter verschuilen. En wij doen dat juist zo graag; ons verschuilen achter 'een donkere tijd'. En ik geloof, dat wij in zo'n tijd leven. Als wij dan maar zouden mogen beseffen, wanneer wij dat zeggen, en het zou wezenlijk waar zijn in onze beleving, dat een donkere tijd de beste tijd is om de wegen des Heeren te leren kennen. De nacht kan niet donker genoeg zijn. Dan, juist dan. Bij alléén nacht. Bij alléén duisternis.

Mr. Thomas Boston schreef eens een predikatie over: "Waar is de HEERE, de God van Elfa? Ja, Dezelve?" En wie leefde er in een tijd als Elfa? Een tijd van afgodendienst en van de heerschappij van Baäl? Toen leefde Elfa. In een tijd waarin hij schier alleen was overgebleven. Maar de Fontein was er nog. En die Fontein wordt alleen gekend, waar niets is van de mens, dat nog ziet, waar niets is van de mens, dat nog gevoelt. Om met Eva van der Groe te spreken: "Ik bedong niets, ik verwachtte niets, ik vreesde niets, ik hoopte niets, ik wenste niets." Waar geen woord meer is, waar geen daad meer is. Dan zou het kunnen zijn, dat de kinderen met wie wij zeggen zo'n medelijden te hebben, omdat ze leven in zo'n donkere tijd, dat juist die kinderen geboren zijn om eens Zijn lof te mogen verkondigen, terwijl wij buiten staan. Juist die kinderen voor wie geen uitzicht meer is. Dan kan het zijn dat over diegenen die wandelen in het land van de schaduw des doods, juist over hen, het Licht zou mogen schijnen. Dat juist die kinderen Zijn lof zouden mogen verkondigen; zingen mochten:

" 'k Zal Zijn lof zelfs in de nacht
Zingen, daar ik Hem verwacht."

Ps. 42:6 ber.

Omdat de Christelijke opvoeding een zaak is van het Wonder des Allerhoogsten Gods. Een wonder, waar Hij om gevraagd wil worden. Christelijke opvoeding, een zaak van volkomen onmogelijkheid. Christelijke opvoeding, een zaak van eenvoudigheid. Buiten ons en zonder ons. Daar was een man en hij dwaalde door de velden. En hij riep uit: "O God, dat het zo onmogelijk is." Daar was een man. En weer liep hij over de velden en hij juichte het uit: "O God, dat het zo eenvoudig is."

Een zaak van
eenvoudigheid

Dit zijn zaken die gekend moeten worden en die gekend worden door al Gods kinderen. Thomas Hooker, leraar in New England

(Amerika) schreef eens: "De ziel, die waarlijk verootmoedigd is, is tevreden dat de Almachtige over haar disponere (=beschikke), zoals het Hem goeddunkt. (...) De ziel is tevreden, dat de genade zal weigeren wat de ziel wenst en zij is vergenoegd met al wat de genade weigert. (Hij) die niet gewillig is, de vrijheid van de loop der genade te erkennen, dezelve is niet waardig, ja niet bekwaam, om enige genade te ontvangen."

Luk. 15:32
Joh. 9:25
Gen. 32:31

Openb. 14:4

Als deze zaken niet gekend worden, dan hebben we nooit wezenlijk Christelijke opvoeding betracht. De Christelijke opvoeder weet, dat hij dood geweest is en weder levend geworden. Dat hij blind was en nu ziet. Dat het nacht was, volkomen nacht en dat hij toch met Jakob weet: "En de Zon rees hem op, als hij door Pniël gegaan was." Zo kan het zijn, dat de Heere de last van de schouders afneemt, ondanks alles, ondanks smarten, zorg, moeite en verdriet. Toch de last afneemt. Volkomen. En Hij draagt ze. "Dezen zijn het, die het Lam volgen waar Het ook heen gaat."

Het doel van de Christelijke opvoeding

Jer. 18:4-6
Rom. 9:20-21

Als wij er van uitgaan, dat onze opvoeding een Bijbelse opvoeding, een Christelijke opvoeding is, dan leert de Heilige Schrift ons, dat de opvoedeling een schepsel is. Dan kan dus ons opvoedingsdoel nooit de volwassenheid zijn. Want dat is iets in het schepsel zelf. Dan zou het doel in het schepsel liggen. Is de opvoedeling een schepsel, dan mag de Pottenbakker doen met het vat, wat Hem behaagt. Een schepsel is gemaakt tot eer van zijn Schepper. De opvoedeling heeft te bedoelen de eer en de verheerlijking van de Schepper. Daartoe is het schepsel gesteld.

Het doel van de Christelijke opvoeding: De eer en verheerlijking van een Drieënig God

Het doel van de Christelijke opvoeding is dus de eer en verheerlijking van de Drieënige God. Dat zeggen we gemakkelijk. Maar dat is wat. Dat is het ontzaglijkste wat er bestaat. Dat is ook het onmogelijkste voor de mens wat er bestaat. Want wij zijn niet slechts schepsel, maar we zijn een gevallen schepsel. Volledig van God afgefallen en volledig de duivel toegefallen. Dat zegt het Woord van de Schepper. Eens blonk ons gelaat van de heerlijkheid Gods en nu is ons gelaat zo zwart als de duivel. En als we dat een ogenblik mochten beseffen, dan was de wereld voor ons te klein. Vijand van een Drieënig God geworden. Niets anders dan vijand-

schap bezitten. Vijandschap zijn. De Heere haten met een volkomen haat. Met niet anders dan haat. Alleen haat kunnen bedenken en uitvoeren. En dat volkomen en totaal. Alleen zonde bedoelen. Alleen om de dood vragen. Smeken om het oordeel. Dat is ons zĳn. "Hartvijanden zijn van God, van de Zone Gods, van de Geest van God en van de Wet van God", zegt Mr. Thomas Boston. En daar hebben we geen enkel besef van. We hebben er niet het minste begrip van wat zonde is. En we kunnen dat uit ons zelf ook nooit verwerven. Als we er enig begrip van zouden mogen ontvangen, dan zouden we zien het eeuwige doemvonniss dat op ons gelegd is.

Wij weten niet wat zonde tegen een heilig en rechtvaardig God is. En uit onszelf kunnen we er niet achter komen ook, al groeven we eeuw in, eeuw uit in onze consciëntie. Ook die kennis der zonde moet ons uit genade geschonken worden. Wij kunnen ons van de zonde niet distantiëren. Nooit kunnen we er ons aan onttrekken, want wij zĳn zonde. We zouden niet kunnen leven zonder de zonde. Dat leven zou ons een wezensvreemd leven zĳn.

Daar was een oude man en hij zei: "Geef mij een plaats, waar ik zelf niet ben en ik ben er." Weet ú zo'n plaats? Hoe moet dan het schepsel, dat wij zijn, Gods eer bedoelen. Dat kan nooit. Als we dat toch eens zouden mogen leren kennen. Wezenlijk leren kennen. Dan zou er voor ons maar één plaats wezen: onze eigen plaats. De plaats die ons eerlijk toekomt.

Vergelijk
Hand. 1:25

Hoe moet het dan met ons opvoedingsdoel? Wij weten het antwoord wel. Natuurlijk weten wij dat. En wij zeggen dat antwoord wel. En we weten in het geheel niet wat wij zeggen. Misschien zegt u - maar zeg het dan wel met de uiterste eerbied - : "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft." Dat heeft nog nooit iemand uit zichzelf geloofd. Nooit willen geloven. Wilt u daar aan denken. Nooit kunnen geloven. Wilt u daar ook aan denken. Alles wat de mens eigen is, gaat daar tegen in. En ook dat geloven we niet.

Alzo lief heeft
God de wereld
gehad

Koos Vrolijk schrijft in zijn "Brieven" over een vrouw, die de Heere zo graag wilde dienen. Hij schrijft: "Ik werd er beroerd van." Waarom dan toch? Koos Vrolijk had uit grondeloze genade een HEERE mogen leren kennen, Die gekomen was om te dienen. Zijn Meester had hem geleerd: "Ik ben niet gekomen om gediend te

Mark. 10:45

worden, maar om te dienen." Toen hij dat mocht leren, zal hij wel geweest hebben. Geweend vanwege het nooit te vatten Wonder.

Vergelijk
Ezech. 47:5

Christus is
gekomen, niet
om gediend te
worden, maar
om te dienen

Daar was een oude vrouw en ze riep uit op haar sterfbed: "Ik kan het niet begrepen krijgen." Zo zal het ook Koos Vrolijk gegaan zijn. Hij zal gegaan zijn door wateren waar men door zwemmen moet. Alleen verbreking. Alleen verootmoediging. Alleen uiterste verwondering. "Ik ben niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen." Daar hebt u ook het geheim van de Christelijke opvoeding in één keer. De Heere Jezus Christus is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen. Hij heeft volkomen de ere Zijns Vaders bedoeld. Hij heeft verheerlijkt de Naam Zijns Vaders. En alleen zij, die door een gadeloos Wonder, uit vrije soevereine genade, met Christus verenigd zijn, bedoelen in Hem de eer des Vaders en in Hem verheerlijken zij de Naam des Vaders. Christus, Hij alleen voldeed aan de gerechtigheid Gods.

Eens reed David Dickson, een Schotse geloofsheld, met één zijner vrienden door het schone Schotse land. Zij spraken tezamen over de Wonderen des Allerhoogsten. Ze waren omringd door de schone schepping. Toen zei David Dicksons vriend tot hem, terwijl zijn gedachten opklommen tot de Schepper van hemel en aarde: "Wat zal dat zijn, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, ik verheug mij daarin." Toen antwoordde David Dickson hem: "Ik verheug mij in de gerechtigheid van Christus." Toen stegen zij beiden af en zij aanbaden.

Rom. 6:5

Gerechtigheid
die voor God
bestaat

Wie niet met Christus verenigd is, met Hem één planting is in de gelijkmaking Zijns doods en Zijner opstanding; wie niet Hem ingeënt is als de rank in de wijnstok, voor tijd en eeuwigheid, weet ook niet wat Liefde is, omdat hij niet weet wat gerechtigheid is. Om met Luther te spreken: "Gerechtigheid, die voor God bestaat." Zonder die gerechtigheid, kan de Liefde nooit uitvloeien. Nooit kan iemand zien hoe groot de Liefde Gods is, dan alleen door de rechtvaardigheid Gods. Wie de Goddelijke Gerechtigheid wegneemt, neemt ook de Liefde weg en de Barmhartigheid Gods. Die neemt ál de deugden Gods weg. De Heere is rechtvaardig. Hij haat de zonde, want Hij is God. Hij kan de zonde - het zij met eerbied gezegd - nooit door de vingers zien. Daarom moest Zijn eigen lieve Zoon, de doem dragen en wegdragen. Dat kon nooit een mens doen. Lees onze heerlijke Catechismus, zondag 5 en 6. Zo recht-

vaardig is de Heere, dat Hij liever zijn eigen Zoon in de dood geeft, dan dat Zijn heilige en vlekkeloze gerechtigheid geschonden wordt. Hij kán Zijn gerechtigheid niet schenden, want Hij is een heilig en rechtvaardig God. God moet de zonde straffen. Anders is Hij geen God. De Heere moet de zonde haten. Hij moet ze eeuwig haten. Daarom moest Zijn Zoon de doem dragen en wegdragen, wilde het schepsel ooit met God verzoend kunnen worden. Mochten we dat toch eens beseffen. En al dachten we daar een leven over na, dan nog zullen we het nooit kunnen doorgronden. Dit is een gadeloos Wonder. Nooit te peilen.

Bedenk daarbij ook dit. Nooit leren we dit Wonder kennen of we hebben eerst geleerd wat de Heilige Schrift leert: "Wie zijn leven verliezen zal, die zal het vinden." Calvijn mocht zeggen: "Wie God aanschouwd heeft - en dan haalt hij de woorden van Manoach aan - wie God gezien heeft, die moet sterven." Mr. Thomas Shepard zegt: "Denk nooit te zien, wat oneindige liefde is, voordat gij de oneindige toorn gezien hebt." Denk dat nooit.

Matth. 16:25

Mark. 8:35

Richt. 13:22

De eer en verheerlijking Gods: het doel van de Christelijke opvoeding. De eer en verheerlijking Gods: de vreugde van Zijn Kerk. In de crisisjaren leefde er een boer in de omgeving van Gorcum, een Godzalig mens. Maar alles zat hem tegen. Zijn vrouw was een vijandig mens, die hem veel dwars zat; zijn dochters wilden niet deugen, liepen over de dijk en gaven zich af met Jan en alleman, en die zomer mislukte tenslotte de oogst ook nog. Toen op een dag, was die boer weer in het veld alleen. En hij boog daar in de eenzaamheid zijn knieën en hij klaagde al zijn nood tot God. Over de oogst, zijn vrouw, zijn kinderen, over alles. En terwijl hij bad, kwam het met kracht in de geest: "Zo, wat gij begeren zult, zal Ik u geven." En hij geloofde dat dat ook gebeuren zou. En toen hij als het ware alles aan zich voorbij liet gaan, alle moeiten, alle zorgen, zo kwam hij tenslotte, eerbiedig, tot dit gebed: "Heere, dat ik Uw eer bedoelen mag". De plaats, waar de mens niet meer zichzelf bedoelt.

Joh. 14:13, 14

Mr. John Livingstone, die wonderlijke Schotse leraar, schreef eens: "De Heere weet, dat, als het in mijn vermogen lag te kiezen, ik liever, (indien het mogelijk ware), een Godzalig leven zou leiden tot Zijn eer en daarna zou gaan naar de hel, dan dat ik zou leiden een leven tot oneer van God, hoewel met de verzekering te gaan

naar de hemel." Dan moet er toch wel een ontzaglijk wonder gebeurd zijn, wil dat betracht worden. Dan moet het schepsel, het vrijwillig eigendom van de duivel, het schepsel, op wie de duivel een eerlijk recht heeft verkregen, weer een vrijwillig eigendom des Heeren gemaakt zijn, door een onuitsprekelijk Wonder Gods. "Gods toorne voor eeuwig door Gods Bloed geblust." (Ledeboer) Dat Wonder daar komt u nooit met uw werken, met uw bidden. Nooit. En toch wil de Heere er om verzocht worden.

De rechtvaardiging uit het geloof

Hier staan we voor die wonderlijke paradox. Een Christen te mogen worden is alleen een zaak van het Wonder, dus van iets wat voor de mensen onmogelijk is. U moet sterven en een Ander moet voor u in de plaats komen. En Die kan nooit alleen mens zijn. U moet veroordeeld worden en vrijgesproken worden. U moet in het gericht gebracht worden en vrijgesproken worden, want de Heere is een God van gerechtigheid en van gericht. De Heilige Schrift zegt het, de hervormer Luther mag het aanhalen en al Gods ware kinderen kennen het. U zult die grote verborgenheid moeten leren kennen, waar de Heilige Schrift van spreekt. De rechtvaardigmaking uit het geloof. Die verborgenheid is zo groot, dat als u ze zou mogen leren kennen, u geen weet meer heeft van de wereld en van uzelf. Dan weet u van niets anders dan van die Goddelijke onderhandeling.

Ps. 33:5

Ps. 119:75

Jes. 30:18

Ik wil een enkele regel citeren uit een brief van dominee Koster, destijds hervormd predikant te Montfoort. Toen eens de sluisen des hemels voor hem open gingen, stamelde hij ervan, in uitlatingen van vrede en liefde: "Alles vrede in Christus: de Wet vrede, God de Vader vrede, de consciëntie vrede, alles in het Woord vrede, al het schepsel vrede. Heel de schepping zó blij. Nooit de zon zó geschenen, nooit het brood zó gesmaakt. Alles zo'n wonder, zo groot, te groot. Een aanbidden, neerzinken, danken, verwonderen. Alles vrucht van Christus' liefde en des Vaders liefde en des Geestes liefde. Terzijde te staan en alleen maar toe te juichen, goed te keuren, te aanbidden, dat Gij alleen zijt de Heere in Uw gangen, Uw daden, Uw werken, Uw den hemel der hemelen en aarde vervullende macht en goedertierenheid. (...) God alleen is groot. (...) En dan heb ik vaak niet anders als een glimlach in en over mijn ziel, dat God, GóD is; God van Genade en Rechtvaardigheid in Christus over Zijn volk. God zoekt afgronden voor Zijn liefde."

Als men zulke zaken leest, dan gelooft men niet veel meer van deze tijd. Als we dat Wonder zouden mogen leren kennen, dan zal er toch wel zijn "een stilzwijgen in den hemel, omtrent van een half uur." Nog een keer haal ik woorden van dominee Koster aan: "Erskine zegt ergens ongeveer: "Het is wat groots als een ziel mag leren, wat een zondaar tot God zegt, doch het is groter als een zondaar mag leren wat God in Christus tot de zondaar zegt. Doch het is het grootst, als ze er belang in krijgt om te vernemen, wat de Vader tot de Zoon zegt." En verder gaat Erskine: "Wat mij belangt, wil ik gaarne al mijn gebeden, hallelujah's, uitroepingen, gezangen, enzovoort, leggen op de eeuwige voorspraak van die Nieuwtestamentische Opperzangmeester, opdat er bij de ganse Kerk een eeuwig stilzwijgen zal zijn in den Zoon."

Openb. 8:1

Geloof toch niet, wat ze u tegenwoordig proberen wijs te maken, alsof het bijna een vanzelfsprekendheid is, Hem te kennen; u proberen wijs te maken, ook in onze reformatorische kringen. Geloof er toch niets van. Deze verborgenheid is groot. En de openbaring van deze verborgenheid is louter Goddelijke gave. U zult een walg hebben aan uzelf en ook aan de wijze waarop men heden ten dage spreekt over de Zoon des Vaders, de Verlosser van Zijn duur verworven Kerk. Maar dan zult u ook kennen een vreugde in het hart, een vreugde, die de wereld niet kent, die de godsdienst niet kent, maar die de door God tot Zijn kind aangenomene in Christus Jezus heeft mogen leren kennen. Onbegrijpelijk, soms temidden van de grootste droefenis. Soms onder de diepste ontzetting, toch een wezenlijke vreugde. Hij, de gezegende Heere Jezus Christus, heeft bedoeld de eer en verheerlijking van Zijn Vader. En in Hem, in Hem alleen, mag, die in Christus Jezus is, de eer en verheerlijking van God bedoelen. Alleen zo en alleen dan mag er sprake zijn van een Christelijke, een Bijbelse opvoeding en anders nooit.

1 Tim. 3:16
Een Goddelijke gave

De opvoeders: de dragers van de opvoeding

Een kind zei eens: "Vader, wat zijn we toch lichtvaardig het huwelijk ingegaan." Ja, lichtvaardig het huwelijk ingaan. Dat doen we. En wat hebben we lichtzinnig een kind verwekt, alsof er geen

Gen. 25:21 eeuwigheid is. Van wie kan gezegd worden, wat van Izaäk staat geschreven, dat hij in tegenwoordigheid van zijn huisvrouw het Aanzicht des Heeren in deze zaken ernstiglijk zocht.

De Christelijke opvoeder ver-
toont het beeld
van Christus

Wat houdt het in Christelijk opvoeder te zijn? Het houdt in, dat we een andere Meester uit genade ontvangen hebben. Het houdt ook in dat de duivel geen heerschappij meer over ons heeft. Die heerschappij is hij dan toch verloren. De Christelijke opvoeder vertoont het Beeld van een andere Meester. Het beeld van Hem, Die hem gekocht heeft met Zijn dierbaar Bloed.

Gen. 33:5

Col. 3:3

2 Kon. 2:15

Het kind is niet van ons, is niet ons bezit. Het is ons geleend. Dat is gemakkelijk gezegd. Jakob had er enig besef van toen hij stond voor het aangezicht van Ezau: "God heeft ze mij genadiglijk verleend." Dan zijn onze kinderen dus niet ons eigendom, maar het eigendom des Heeren. Hij heeft ze geschapen. Is nu de opvoeder wezenlijk een Christelijke opvoeder, een opvoeder wiens "leven met Christus verborgen is in God", dan vertoont hij toch, ondanks alles het beeld van zijn Meester. Dan moet dus het kind in hem die beeltenis zien. De beeltenis van de Heere Jezus. Kan dat? Als de Geest des Heeren op ons zou rusten, dan zouden de kinderen dat toch zien, toch gewaarworden. Toen de profetenzonen van Jericho Elísa zagen, zagen zij dat de geest van Elísa op hem rustte. Dat zagen zij.

Nogmaals wil ik u een verhaal vertellen. Een der Schotse hervormers was Alexander Henderson. Toen hij zijn ambtelijke bediening begon, was hij een zeer goddeloos man. Hij had zich ingedrongen in zijn gemeente. Toen zijn gemeenteleden hem niet wilden toelaten in de kerk, klom hij met zijn vriend door het raam, want de deur was dichtgespijkerd. Hij heeft zijn intrepreek gehouden voor alleen zijn vriend. Drie jaar heeft hij zo gestaan in de gemeente van Leuchar, zijn gehoor vergiftigend. Toen sprak in de nabijheid Mr. Robert Bruce, één der welsprekendste Schotse leraars. Van koninklijken bloede. Door genade ook één der Godzaligste leraars. Alexander Henderson wenste hem te beluisteren vanwege zijn welsprekendheid. Hij vermomde zich als koopman. Hij vond zijn plaats achter in de kerk onder de gaanderij. Robert Bruce knielde neer voor de kansel, dat was zijn gewoonte. Soms zei hij daarna: "Mensen, het is een ontzaglijk wonder te geloven, dat er een God is." Dat is ook een ontzaglijk wonder. Als we het één keer

geloofden, dan zaten we hier niet. Dan lagen we in het stof gebogen, want dan houdt niemand zich staande. Het is een ontzaglijk wonder te geloven, dat er een God is.

Robert Bruce was ook gewoon alvorens zijn predikatie te beginnen, zijn tekst langzaam voor te lezen. Dat deed hij die dag ook en Alexander Henderson, de man die eens door het raam zijn kerk was binnen geklommen, hoorde het. Het was de nabetrachting na de bediening van het Heilig Avondmaal. Een gevaarlijke dienst, want Robert Bruce was een dienstknecht des Allerhoogsten Gods. Langzaam las hij zijn tekst: "Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u, die niet ingaat door de Deur (wilt u daar aan denken), in de stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en een moordenaar." U en ik! Ik en u! Met al onze ontkenning van genade. U klimt in en ik klim in. Want als wij wezenlijk niets hadden, zouden wij het vandaag ontvangen. U en ik klimmen van elders in, in de stal der schapen. En dan kunt u zich net zo verontschuldigen als u wilt en ik kan dat ook doen, maar wie van elders inklimt, is een dief en een moordenaar. Toen zat daar Alexander Henderson. Hij was van elders ingeklommen. Letterlijk en wezenlijk. En het behaagde de Heere hem een dief en moordenaar te maken. Ontzaglijk wonder. Toen is hij naar huis gegaan. Hoe, dat weet ik niet. Ik denk, dat hij gedragen is. Een schaap in de armen van de Herder. En dát, een dief en moordenaar. Hij zal wel gezocht hebben: "Gena, o God, gena." Toen zal hij wel hebben mogen zwijgen. Een wonderlijke weg. Een weg, waar de dwaas niet op dwaalt en de blinde niet op struikelt. Een weg door de zee.

Joh. 10:1

Ps. 51:3

Vergelijk

Jes. 35:8 en

Ps. 68:11 ber.

Toen, jaren later - en daar gaat het mij in dit verband om - kwam hij bij een vriend. Die vriend lag op zijn sterfbed. En het was nacht. Niemand kon hem vertroosten. Zo'n nacht was het voor dat kind des Heeren. Enkel nacht. Het lijkt wel of dat tegenwoordig ook niet meer kan. Maar het is niet uit te zeggen, hoe diep de nacht wel wezen kan. En als u dat zou mogen leren, dan zult u eens zeggen: "Die nacht, Heere, enkel liefde. Enkel liefde. Enkel ontferming. Enkel barmhartigheid." Alexander Henderson bezocht die dienstknecht ook en ook hij kon hem niet vertroosten. Toch, toen hij wegging, greep die zieke man de hand van Alexander Henderson en hij zei: "Dominee, ik houd van u, omdat ik in u zie de beeltenis van uw Meester." Alexander Henderson, eens de dief en moordenaar, mocht het beeld van zijn Meester zo helder vertonen. En dan zo'n vijand geweest. En dan: "Lout're goedheid".

Ps. 25:5 ber.

Jer. 20:7

De Christelijke opvoeder vertoont het beeld van zijn Meester. Toch. Ondanks zichzelf. "HEERE, Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden, Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overmocht." Ik heb in alles tegengewerkt. Het is alleen Uw werk. Uw werk alleen. Dank U daarvoor. U alleen de eer, de lof, de aanbidding, de dankzegging. De Christelijke opvoeding is een zaak van "ondanks", niet van "dankzij". Wat een schuld, wat een verantwoordelijkheid. Wat een vrije, soevereine genade. En daarom: wat een vrede, wat een rust.

Vergelijk

Openb. 7:12

Het gezag van
de Christelijke
opvoeder

Denk daar eens over na. Het houdt wat in Christelijk opvoeder te zijn! Kinderen opvoeden is een verantwoordelijke zaak. In die beeltenis ligt ook het gezag van de Christelijke opvoeder. Het is een ontzaglijke taak. Het is een taak waar niemand onder uit kan komen, die kinderen heeft. Wij hebben rekenschap af te leggen, want wij zijn schepselen. Nu kunt u zeggen: "Gevallen schepselen." Dat maakt alles nog ontzaglijker. Hoe zal een mens dit verantwoorden, dat God Zijn eigen Zoon gegeven heeft. Als dit niet de on eindige zaligheid voor hem betekent, dan zal dit de uiterste ontzetting voor hem zijn. Opvoeder zijn. Het is een taak waarover u eens rekenschap zult hebben af te leggen, als u staan zult voor de Rechterstoel van Christus. Dan komen die kinderen terug. En als u dan niet gevonden wordt, bekleed met de gerechtigheid van Christus, dan zullen de kinderen hun vader en hun moeder, de leerlingen hun onderwijzer aanspreken: "Wat hebt u met onze kostbare tijd gedaan. U hebt die tijd niet wél besteed. In die tijd, die u verloren liet gaan, hadden we de gelegenheid om onze Schepper te zoeken. U hebt ons daar niet op gewezen." Dan zullen zij daar staan en ons aanklagen: "U zijt de schuld ervan."

Als u dan te lui geweest bent met uw werk en als ik dan te lui geweest ben (en wanneer ben ik het niet), dan zullen die kinderen in de dag der dagen u aanzeggen: "Wat hebt u met mijn tijd gedaan. Wat hebt u met mijn kostbare minutenleven gedaan. Werken wilde u niet. U hebt mijn tijd verkwanseld met onzinnige dingen. Dan zullen zij zeggen wat de Godzalige Richard Mather in de Jongste Dag die kinderen laat zeggen, wier godsdienstige opvoeding verwaarloosd is: "Al dit, dat wij hier lijden, is door u. U had ons de zaken des Heeren moeten onderwijzen en u deed het niet. U had ons van de zonden moeten terughouden en ons moeten corrigeren en u deed het niet. Gij waart de oorzaak van onze erfzonde en erf-

schuld en toch nooit vond u enige bekwame zorg, dat wij er van bevrijd zouden kunnen worden. Van u ontvingen wij ze. Door uw verwaarlozing zijn wij erin voortgegaan en nu zijn wij er door verdoemd. Wee onzer, dat wij zulke vleselijke, zorgeloze ouders hadden, en wee uwer, dat gij niet meer medelijden en erbarming had om te voorkomen de eeuwige ontzetting van uw eigen kinderen." Dan zullen die kinderen in de dag der dagen ons aanzeggen: "Had u mij die minuten maar gegeven. Had u mij toen maar niet bezig gehouden met onzin. Misschien, misschien had ik toen mogen roepen, roepen om genade. Op die tijd hebt u beslag gelegd, terwijl u niet van plan was iets uit te voeren."

Wilt u daar aan denken! Die kinderen komen eens terug. Als u dan niet zult staan, gewassen en geheiligd door het Bloed des Lams, door Wie ook die ontzaglijke schuld ten opzichte van onze kinderen gedragen is, waar zult u dan blijven en waar zal ik dan blijven.

De belangrijkste eigenschap van de opvoeder

Wat is nu de belangrijkste eigenschap van de opvoeder? Verschillende opvoedkundigen zeggen terecht: "Het besef van verantwoordelijkheid." Iemand, die zich niet verantwoordelijk voelt voor de kinderen die hij opvoedt, is ongeschikt voor opvoeder. En we hebben wat te verantwoorden. Waarvoor is de opvoeder dan verantwoordelijk? Voor het succes van het kind? Voor het slagen in het leven? Ik dacht het niet, hoewel we ook in dit opzicht alles in het werk zullen moeten stellen. Een rooms pedagoog zei eens: "Als er enig verantwoordelijkheidsbesef is bij de opvoeder, dan draait alles om de spil der eeuwigheid." Ik wil daar direct iets bij zeggen. Er is een geweldig verschil tussen verantwoordelijk zijn en verantwoordelijkheid beleven. Dat we verantwoordelijk zijn, dat beamen we allemaal nog wel. Maar dat wil niet zeggen, dat u dat ook wezenlijk beleeft. Als u beleeft, dat u voor een kind verantwoordelijk bent, als u zich daar wezenlijk verantwoordelijk voor weet, dan denk ik dat de zolder voor u wel te klein is en dat uw huis voor u wel te klein is, om Gods genade te vragen, dag en nacht.

Verantwoorde-
lijkheidsbesef:
de belangrijks-
te eigenschap
van de Chris-
telijke opvoe-
der

Er kwam eens een man bij een leraar en hij vroeg: "Dominee, is de gemeente op uw ziel gebonden?" Toen mocht die leraar antwoor-

den: "Mijn vriend, als er één mens op mijn ziel gebonden was, dan zou ik geen rust hebben, dag noch nacht."

Als we wezenlijk onze verantwoordelijkheid beleefden. Maar we voelen ze niet. Dat blijkt wel uit ons leven. Dan zouden we toch niet meer kunnen leven. Verantwoordelijkheid beleven is een niet te dragen zaak. En toch is dat de hoofdvoorwaarde voor een opvoeder. Als u daarnaast dan mag ervaren de totale onmogelijkheid, die er aan uw kant is, dan moet u wel te gronde gaan. Dan mag u wel te gronde gaan. Een ontzaglijk wonder als dat mocht geschieden. En een volkomen noodzakelijkheid. Als dat niet gebeurt, waar zult u dan blijven in die ontzaglijke Dag, als de elementen brandende zullen vergaan.

2 Petr. 3:10, 12

Verantwoordelijkheid, onmogelijkheid. Twee molenstenen en daartussen verbrijzeld, vermalen worden. Staan voor een totale duisternis en toch voortgaan. Daar is geen levensmogelijkheid. Heere, ik weet niets. Voor mezelf niet en voor m'n kinderen niet. "HEERE, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden. Leid mij in Uw waarheid en leer mij."

Ps. 25:4, 5a

Slechts een enkele schaduw tijds en dan zullen wij staan voor de Rechterstoel van Christus. Dan zullen de boeken geopend worden. Waar moeten we dan blijven, als we niemand anders hebben dan onszelf. En dan weten, dat de Almachtige God Zijn Zoon gegeven heeft tot in de dood, "opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." En dan niet kunnen geloven, nooit kunnen geloven. Niet weten wat geloven is. Als wij toch eens wezenlijk een Christelijke opvoeder zouden mogen worden, dan zullen we toch wel gedragen moeten zijn als een lam op de schouder. Dan zouden we toch ook leren, dat juist de Christelijke opvoeder de enige, heilig onbezorgde opvoeder is, alles door een wonderlijke genade vindend in de doorboorde Middelaars-handen, in het doorstoken Middelaarsharte. Alleen de waarlijk Christelijke opvoeder kan onbezorgd zijn. Alles ontzetting en toch geborgen. Hij kent geen eigen leven, maar, wonder van genade, alleen een leven in Hem, "Die de wereld overwonnen heeft." "Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer."

Joh. 3:16

Vergelijk
Luk. 15:5

Joh. 16:33
Ps. 89:8 ber.
Datheen

Vader en moeder

Vader en moeder hebben ieder een eigen taak in de opvoeding. Ik hoop daar later nog op terug te komen, als we meer feitelijk bij deze zaken zullen stilstaan. Nu slechts een enkel woord er over.

Moeder is degene, die de veiligheid moet schenken. Maar waar ligt de veiligheid? Alleen in Hem, "Die de wereld overwonnen heeft." Wat een wonder, als moeder mag heenwijzen naar Hem. De Psalmdichter zegt - wel in een wat ander verband, maar hier toch ook van toepassing - : "Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af." Veiligheid, laat ik u hier in het kort nog een verhaal van Robert Bruce meedelen. Aan het einde van zijn leven was de Godzalige Schotse prediker blind. Hij werd verzorgd door zijn dochter Martha. Hij zat aan het ontbijt. Ineens riep hij uit: "Martha, de Meester is daar en hij roept mij." Het schaap kende de stem van de Herder en zij zullen hem volgen. Zij zullen geen vreemde volgen. Dan zegt hij: "Neem het Woord des Heeren, het Woord des Heeren en lees Romeinen 8." Zijn dochter leest dat wondere hoofdstuk over Gods Kerk hier op aarde. "Zo is er dan nu geen verdootmenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest." De blinde man hoort de woorden en hij fluistert ze na. Dan komt zijn dochter bij de woorden: "Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere." Gekomen bij dit laatste vers, zegt Robert Bruce: "M'n kind, leg daar mijn vinger bij: "Want ik ben verzekerd... dat niets mij zal kunnen scheiden van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus, onzen Heere." Dan gaat hij verder en zegt: "Mijn kind, wat een wonder, met jou het ontbijt en met mijn Meester het Avondmaal." En hij ontsliep.

Moeder schenkt
veiligheid en
geborgenheid

Ps. 22:11

Joh. 11:28

Joh. 10:4,5

Rom. 8:38, 39

Daar ligt de rust. Daar ligt de veiligheid. Ja, kunt u zeggen, ach ja. Al zie ik er niets van, al ervaar ik er niets van. Niemand kan zeggen, dat de Koning van Israël geen goedertieren Koning is. In Hem ligt de veiligheid van moeder. In Hem alleen kan zij de veiligheid ervaren. Dát is de veiligheid. Zó is de moeder het symbool van de geborgenheid.

Vader opent de
wereld, opent
het leven

En vader? Wat is zijn opvoedingsfunctie? Bij moeder vindt het kind geborgenheid. Laat het daar rusten. Vader opent de wereld. Bij moeder vindt het kind: "Liefde dichtbij." Bij vader vindt het kind: "Veiligheid verder weg." Veiligheid op afstand. Veiligheid in de toekomst. Vader is degene die het leven opent, die de wereld als het ware doorzichtig maken moet. Vader opent mogelijkheden voor het kind. Wijst het kind wegen aan. Mogelijkheden, waardoor het kind steeds weer verder kan. Maar de taak van vader reikt verder. Vader is degene die idealen heeft te tonen. Vader moet als het ware de wereld open houden voor het kind. We zouden het kunnen zeggen met de woorden van de Heilige Schrift: vader is degene "die dromen moet dromen." Dromen dromen van de Wonderen des Allerhoogsten Gods. Die dromen bedoel ik. Wonderen van de Drieënige God. Van het Vaderlijk meedogen. Van de verlossende Liefde des Zoons. Van de toepassende genade des Heiligen Geestes. Dromen dromen voor totaal verlorenen. Dromen dromen van nooit uit te spreken genadewonderen. Alsof de dichter fluistert: "Maar neen, daar is vergeving." Dat heeft vader te doen. Dat is de taak van vader. Als de ouden dromen zullen dromen, zullen de jongelingen gezichten zien. Gezichten van de wonderen des Heeren. Dat is levensopening. Leven door genade alleen. Daar is leven mogelijk, waarlijk leven mogelijk. Al zie ik het niet. Al geloof ik het niet. Maar bij de Heere zijn alle dingen mogelijk. Daarover dromen dromen. Dat is de taak van de vader, als opvoeder. Gebeurt dat niet, dan is er geen uitzicht meer voor het kind. Geen uitzicht op de eeuwigheid.

Vergelijk
Joël 2:28
Hand. 2:17

Ps. 130:2 ber.

Maar zo is het ook in dit tijdelijke leven. Als vader in dit leven geen dromen meer droomt, geen idealen meer koestert, dan is het leven voor het kind dicht. Dan openen voor het kind zich geen verten meer. Dan is de toekomst weg. Een uitzichtloos kind is in zekere zin de schuld van de vader. Dan zijn er geen idealen meer. Zijn we tegenwoordig niet zo ver? Dan blijft er voor het kind niets anders over dan een leven in het heden. Dan heeft het kind geen wezenlijke toekomst meer. Ontzettender kan het niet. Geen kind kan leven in het heden alleen. Geen enkel mens is daartoe in staat. Altijd blijft de mens: "Nu en toekomst". De eeuw(igheid) is in zijn hart gelegd. Wie aan dat eeuwigheidskarakter tornt, vernietigt de mens. Het is een ontzettende gedachte: "Eeuwigheid" en dan daar staan met niets, dan zichzelf alleen.

Pred. 3:11

Wonderlijke opvoedingstaken hebben vader en moeder: de beeltenis van de Meester vertonen, het geven van veiligheid, het openen van de wereld. Moeder en de veiligheid: "Want ik ben verzekerd, dat niets mij zal kunnen scheiden...." Vader en het leven openen: "dromen dromen, gezichten zien." Wonderlijke zaken. Denk er eens over na.

De opvoeding: het kind

Ons kind is niet ons bezit. Wij bezien het wel altijd zo. De patriarch Jakob had het anders mogen leren. Hij zag het kind als geleend goed. Geleend, maar dan zijn mijn kinderen de mijne niet. Dan zijn ze het bezit van de hemelse Pottenbakker, Die er mee mag doen wat Hem behaagt. En dat kunnen wij niet goedkeuren. Onze kinderen, het liefste wat wij hebben. Wat zijn we daardoor juist kwetsbaar. Om ten diepste gekrenkt te worden, moet men zeer lief hebben. Hoe groter de liefde, hoe dieper worden wij getroffen als ze eigen, zelfgezochte wegen gaan. Als het niet gaat met hen, zoals wij dat gaarne zien. Denk er dan wel aan, dat we onze klachten niet bij een ander brengen, want als ons kind één keer zegt: "Vader, vergeef het mij", dan is alles weer goed. Dat is een afschaduwing. Denk aan de geschiedenis van de "verloren zoon".

Het kind een geleend pand

Jer. 18:4, 6

Luk. 15

Daar was een man. Zijn zoon was van hem weggegaan. Hij kon het bij zijn vader niet langer uithouden. Maar die vader bad tot den Heere, zijn God. Toen moest die jongen weer naar huis. De vader zag zijn kind terugkomen. Hij liep niet hard. Toen zei de Heere tot die vader: "Zie, daar komt hij. Hij loopt niet hard. Waarom toch." Die man antwoordde: "Omdat hij bang is. Hij weet, dat hij straf verdiend heeft." Toen vroeg hem de Heere: "En als hij nu thuis komt, wat doe je dan." De man antwoordde: "Als hij thuis komt, dan sluit ik hem in mijn armen, dan druk ik hem aan mijn hart, dan zeg ik tot hem: 'Ik heb je zo lief'." Toen zei de Heere tot hem: "Zul je daar aan denken, ook als jij zo ver van Mij af bent, zo ver, dat je nooit meer Thuis durft komen. Zul je er dan aan denken, dat als je komt, Ik je zal omhelzen, want Ik heb je zo lief." Weer een afschaduwing. Ook de ouderlijke liefde kan door een ander nooit begrepen worden.

Toch kan de Heere ons los maken van die liefde, maar ik durf dat haast niet te noemen. Alle dingen laten zich zo gemakkelijk zeggen door een mens, die zijn kinderen nog heeft mogen behouden. In Schotland leefde de Godzalige Samuël Rutherford. Misschien kent u hem uit zijn "Brieven". Samuël Rutherford moest naar de Synode te Westminster. Hij moest daar enige maanden blijven. Het werk voor de Kerk des Heeren maakte dit noodzakelijk. Hij had twee zonen. Toen hij daarna weer thuis kwam, waren zijn beide zonen gestorven. Toen kon hij aan zijn vriend, die hetzelfde had ondervonden, schrijven: "Uw Heere mag Zijn rozen ingaderen, Zijn appels schudden in welk seizoen des jaars Hem belieft."

Ouderlijke liefde kan nooit begrepen worden door een ander. En toch, toch kan de Heere ons los maken van onze kinderen. Maar ik durf deze zaken haast niet te noemen. Het moet maar eens geschieden, het moet maar eens werkelijkheid worden.

Lev. 10:1-7

Wij lezen in de Heilige Schrift de geschiedenis van Nadab en Abihu, de zonen van Aäron, die vreemd vuur voor het Aangezicht des Heeren brachten, "hetwelk Hij hun niet geboden had. Toen ging een vuur uit van het Aangezicht des Heeren en verteerde hen; en zij stierven voor het Aangezicht des Heeren. Doch Aäron zweeg stil."

Daar was een oude Christin. Het was op de Dag des Heeren. Haar zoon ging schaatsen, tegen de waarschuwing van zijn moeder in. Hij ging toch. Het was op des Heeren Dag. De jongen reed in een wak en hij verdronk. Ze brachten hem thuis bij zijn moeder. Zijn moeder las het Woord des Heeren. Ze was verslonden in de liefde Gods. Ze zei tot degenen, die haar zoon thuis brachten: "Leg hem maar in de schuur, het is de Dag des Heeren." U vindt het hard. Was het hard? Wilt u er ook aan denken: men kan beter onenigheid hebben met zijn kinderen, dan met God. De Heere kan het hart vervullen met Zichzelf. Hij kan troosten, zoals het bij de mensen nooit gevonden wordt. "Troosten, meer dan een moeder troost." Hij kan het hart met vreugde vervullen in de droefste omstandigheden. Onbegrijpelijk?

Vergelijk
Jes. 66:13

Daar was een man in Schotland, tijdens de vervolging, John Nisbet. Hij moest vluchten. Toen hij vertrok zei zijn vrouw tot hem: "John, als wij elkaar hier op aarde niet meer zullen zien, dan zal Hij het eens maken in Immanuëls land." Alsof ze zeggen wilde:

"Daar zal Hij alle tranen van onze ogen afwissen." Na korte tijd kreeg hij bericht, dat zijn vrouw ernstig ziek was. Hij ging tot haar, ondanks de gevaren, die hem omringden. Hij kwam in de schuur, waar zij te vinden zou zijn. Maar hij vond haar niet meer. Vrienden hadden haar al begraven. In de hoek van de schuur lag zijn dochtertje, de hemelse Landman had het kind zojuist tot Zich genomen. John Nisbet vond er twee van zijn jongens. Ze gingen juist door de Jordaan des doods. En toen hij niets meer had, mocht hij uitroepen: "O God, wat maakt Gij mij de overtocht licht." Nooit is uit te spreken, wat de Heere doen kan en wat Hij doen wil. Onze kinderen, het liefste dat wij bezitten op aarde. Maar geleend. Welk een verantwoordelijkheid.

Openb. 7:17

Openb. 21:4

Enkele beginselen van de Christelijke opvoeding

Als eerste beginsel van de Christelijke opvoeding noemen wij de gehoorzaamheid. Tegenwoordig zegt men vaak liefde, maar de Christelijke opvoeding noemt als eerste beginsel de gehoorzaamheid. Het daaruit volgend principe is de liefde. Het is *Christelijke* opvoeding. Eerst moet de gehoorzaamheid volbracht worden, anders kan er van liefde geen sprake zijn. Aan de gerechtigheid Gods moet voldaan worden, anders kan er nooit liefde uitvloeien. Daar moeten we wel aan denken. Was er geen gehoorzaamheid geweest, dan was er ook geen liefde geweest. Was er geen gerechtigheid, dan was er ook geen liefde. Christus is ook gehoorzaam geweest tot den dood des kruises. Het is toch ook zo: neem de prediking van het Goddelijke Recht weg, dan wordt die prediking een liefdeloze prediking. Weer mag de Christelijke opvoeding een afschaduwing zijn. En daarom is het eerste leidende beginsel in die opvoeding: gehoorzaamheid. Nu weet ik wel, in de gehoorzaamheid zit liefde, maar het eerste principe blijft gehoorzaamheid. Daarom is ook een strafloze opvoeding een liefdeloze opvoeding. Als u kinderen hebt, of als u voor de klas staat, dan weet u dat. Ik weet nóg, dat ik een klas eens behoorlijke aanpakte, omdat die klas niet werkte. Terwijl ik hiermee bezig was, was het alsof die klas hoe langer hoe kleiner werd, hoe langer hoe meer naar mij toekwam. Toen dacht ik: "Wat heb ik dit werk lief." Liefde, juist bij bestraffing. Dat voelt u ook als u uw kind moet straffen. Straf verbindt de

Eerste beginsel:
gehoorzaamheid

Filip. 2:8

opvoeder en de kinderen. Wederzijds. Samuël Rutherford schrijft in één van zijn brieven aan Marion MacKnaught: "Ik vind in het ganse Boek Gods geen groter teken van een kind Gods, dan dat het nedervalt en kust de voeten van een toornig God."

Een tweede be-
ginsel: liefde

Het volgende principe, dat wij even willen noemen is liefde. En weer hebt u een afschaduwing. Waarachtige liefde is vereniging. Liefde aanvaardt de ander zoals hij is. En nu moet u eens denken aan de verloochening van de apostel Petrus. Een zeer geliefd kind des Heeren. Met waarachtige wederliefde. De liefde is een zijnsstructuur, dat wil zeggen dat de één volkomen verbonden is aan de ander, zodanig, dat er geen ruimte tussen bestaat. Daarom kan niemand méér gekrenkt worden, dan door degene die men lief heeft. Denk nu eens aan de Gezegende Heere Jezus. Driemaal achtereen zegt Zijn discipel: "Ik ken deze Mens niet." En hij bevestigde het met vloeken en zweren. Dieper is niet mogelijk. Maar zijn Meester, Die hem zeer lief heeft met een eeuwige liefde zegt: "Maar Ik ken hem wel. Want hij is een door de Vader gekende vanuit de eeuwigheid; bemind van voor alle tijden. En als Petrus nu drie keer zegt, dat hij Mij niet kent en dat met een eed; Ik zal drie keer zeggen, dat Ik hem wel ken. Dat hij een der Mijnen is en dat eeuwig blijft. Een der Mijnen voor wie Ik Mijn Bloed gestort heb." Liefde is zijnsverbondenheid.

Mark. 14:71

Een derde be-
ginsel: straf

Het derde beginsel dat wij noemen is straffen. Straffen is ook een wezenlijk leidend principe in de Christelijke opvoeding. Maar die straf is ook weer een wonderlijke straf. En die straf is ook weer een afschaduwing. De Christelijke straf is de kastijding. En kastijding is altijd een wonderlijk begrip. Ik kan er niets van zeggen. Dat wonder is mij te groot. In de kastijding is allereerst een liefdesband. Niet de vergelding is het doel van de kastijding, maar de verdieping van de band der liefde. Kastijding tot ons nut. Mr. Thomas Shepard zegt: "De Heere geeft in het nemen." De Heere kastijdt Zijn kind, opdat Hij het meerdere liefde kan bewijzen. Kastijding kan slechts plaats vinden op basis van vergeving. En in vergeving zit rechtshandhaving. Het is nooit een door de vingers zien. Er is een nooit meer goed te maken schuld. Een absolute onmogelijkheid daartoe. Nooit kan het meer goedge maakt worden. Als dat zou kunnen, zou het door de mens geprobeerd worden. En de mens probeert dat ook en hij zal het blijven proberen uit vijandschap tegen het onuitspre-

Hebr. 12:1-13

kelijke Goddelijke Genadewonder. En in al dat proberen is de mens een volkomen vijand van God. Als de Heere de mens de zonde vergeven wil uit vrije, soevereine Genade, breekt Hij al dat proberen af. En de mens probeert steeds op te rapen, wat hem afgenomen wordt. Het is een ontzaglijk wonder, als de Heere zo de mens doet verzinken in zijn totale onmogelijkheid. Een onmogelijkheid, waardoor hij door de Heere aan het eind met zichzelf gebracht wordt. Niet door zichzelf, want ook dat probeert de mens. En ook dat pogen wordt hem afgenomen. Volkomen. Dan blijft er niets meer over voor de mens tot zijn redding. Dan is er alleen straf, alleen doem. Géén genade. Alleen vonnis. Alleen buitenste duisternis. Eeuwige ondergang.

Vergeving, als een Wonder des Allerhoogsten, wordt geschonken als een vrijwillige daad des Heeren aan een schepsel, dat niets meer in te brengen heeft en ook niets meer inbrengt. Aan een schepsel, dat niet alleen verloren kan gaan, maar dat verloren gaat. Aan een zwijgend schepsel. "Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen U gezondigd." Als de tollenaar mag zeggen: "O God, wees mij zondaar genadig", dan is er geen enkele verdienste, geen enkele waardigheid, geen enkele aanspraak meer. Hoe moeten die toch tot elkander komen. De Heere een verterend vuur en de mens, die waardig is door dat vuur verteerd te worden. "Ik ben o Heere, Uw gramschap dubbel waardig." Hoe kunnen, met eerbied gezegd, die twee toch samen komen. "Hoe zullen twee tezamen wandelen, tenzij ze bijeengekomen zijn?", als ze niet tezamen gebracht zijn? Vergeving doet geen afstand van het recht. Dat blijft staan. En toch is de straf en de doem weg.

Vergeving

Micha 7:9

Luk. 18:13

Deut. 4:24

Ps. 51:2 ber.

Amos 3:3

Hier moet een ontzaglijke verborgenheid liggen. Een Goddelijk geheimenis. Dat Goddelijke geheimenis moet geopenbaard worden, moet toegepast worden, anders zal de vergeving nooit gekend worden. Daar moet de hemel voor gescheurd worden. Daar is een onmogelijkheid bij God om afstand te doen van Zijn recht. De zondaar moet Hij voor eeuwig verdoemen. En de zondaar weet, dat bij hemzelf geen heil is, geen mogelijkheid is, geen betaling is. Niets van dat alles. Er staat in de Schrift: "Ik heb Hulp besteld bij een Held." Verder denk ik niet. Kan ik niet denken. Durf ik niet te denken. Maar ik geloof wel, dat áls dit Wonder der wonderen aan de mens ontdekt wordt en toegepast wordt, dat de mens niets meer

Ps. 89:20

heeft dat hemzelf toebehoort. Ik geloof, dat hij ondergedompeld wordt en opgericht wordt in een wonderlijke onbegrijpelijke toerekening van de verdienste van een Ander. Van de Zoon des Vaders. God uit God. "Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklimmen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben."

1 Kor. 2:9

In Goddelijke
vergeving zit
rechtshand-
having en
kwijschelding
na voldoening

"Dat God bereid heeft." In de Goddelijke vergeving zit rechtshandhaving en kwijschelding na voldoening. In de kastijding zit de meerdere liefdesbewijzing des Heeren. Dat ervaart Gods kind. Het is alsof de Heere zegt: "Denk daar geen kwaad van, Mijn kind."

Laat mij nog eenmaal een kort verhaal vertellen. Het verhaal van Samuël Danforth, een leraar uit New England. In de tijd van twee jaar nam de Heere zijn vier kinderen. Vier kinderen. Men moet het zich eens indenken. Daarna schrijft hij een brief: "Hoewel ik moet erkennen, dat het zeer smartelijk is, dat ik nu niet meer hoor: 'Mijn vader, mijn vader', zo belijd ik nochtans, dat ik nu veel heerlijker hoor: "Mijn zoon, Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren, want die Hij lief heeft, kastijdt Hij." Ik durf het bijna niet te zeggen, want de zaken moeten maar eens bij ons thuis gebracht worden.

Hebr. 12:5, 6

Hebr. 12:6

Daar was een zeer oud kind des Heeren en men vroeg haar: "Hoe gaat het nu." Zij antwoordde: "Als de Heere overkomt is alles goed en anders is alles opstand." En toch weer: "die Hij liefheeft, kastijdt Hij." Meerdere kastijding, opdat de liefde te meer uitstralend kan wezen. Het is niet uit te drukken. Zoals Zijn kind zegt: "Mijn straffing is er alle morgens." Alle morgen, uit grenzeloze liefde. Luther mocht zeggen: "De Heere handelt altijd in tegenheden. Hij is een brandende bakoven van liefde." Een smeltoven van liefde. Het geeft een zeldzame vrucht. Maar wij kunnen dat niet dragen. De Pottenbakker mag niet doen met het leem, wat Hem behaagt. Weet u hoe dat komt. Wij weten niet wie de Heere is en wij weten niet wat zonde is.

Ps. 73:14

Als Hij niet was de Alpha en de Omega, dan zou er nooit een mens naar de Heere vragen, nooit willen vragen, nooit durven vragen en nooit kunnen vragen. Niets dan schuld, niets dan schuld en alleen vrije, soevereine genade, alleen in Hem, Die voor de goddelozen gestorven is. Een, in Hem, door God geschonkene

vergeving, toegepast door de Heilige Geest aan de stille ziel, die niet meer vraagt, niet meer wenst, niet meer vreest en niet meer bedingt, want daar is geen "ik" meer. "God verheerlijkt Zich in afgronden." Ledeboer zegt: "O zalige morgen, o hope der rust; Gods toorne voor eeuwig in Gods bloed geblust."

Ik besluit met de geschiedenis van een Franse Hugenoot in de slag van Moncontour. De Franse Hugenoten werden daar verslagen. Hun aanvoerder, admiraal De Coligny gewond. En op het slagveld lag een stervende soldaat. Na de slag droegen ze admiraal De Coligny in een draagstoel van het slagveld. Ze kwamen langs die stervende soldaat. Hij richtte zich wat op en schoof het gordijn van de draagstoel wat opzij. En hij riep uit, toen de slag verloren was, de aanvoerder gewond en hij zelf stervende was: "Ja, waarlijk, God is Isrel goed."

Ja waarlijk,
God is Isrel
goed

Ps. 73:1 ber.

Inhoudsoverzicht

De Christelijke opvoeding: - een zaak van woorden
- een zaak van daden
- een zaak van onmogelijkheid
- een zaak van het wonder

Doel van de Christelijke opvoeding: de eer en verheerlijking Gods

De opvoeders: - vader: dromen dromen
- moeder: geborgenheid, veiligheid

De opvoedeling: het kind, een geleend pand

Enige opvoedkundige beginselen: - gehoorzaamheid
- liefde
- straf en vergeving